

Bátorság a jósághoz

Hildegard Goss-Mayr erőszakmentes életútja

Így fest egy forradalmár? Az ajtóban álló hölgy kedvesnek és törekenynek hat, úgyhogy az ember inkább csak nagyon óvatosan viszonzza kézfogását. 83 éves most, de tartása egyenes. A *Nemzetközi Kiengesztelődési Szövetség* (eredeti német neve: *Internationaler Versöhnungsbund*) tiszteletbeli elnökeként Hildegard Goss-Mayr még mindig rendszeresen vezet szemináriumokat és tart előadásokat az erőszakmentességről és a jóság erejéről – arról az erőről, amellyel ő és férje, Jean Goss felszabadítási mozgalmakat hozott létre Latin-Amerikában és a „harmadik világban”, és így hozzájárultak ahhoz, hogy a Fülöp-szigeteken és Madagaszkáron véget érjen a diktatúra. „Rögtön meg akarok mondani valamit önnek”, mondja nagyon határozottan, amikor leül. „Az erőszakmentesség számomra nem módszer, hanem az életem alapállása.”

Hildegard Goss-Mayr 1930-ban született, Bécsben. A II. világháború mély válságba taszította a fiatal katolikus nőt. Ez azzal a döntéssel végződött, hogy életét az erőszak legyőzésére teszi föl. Az 1950-es években kezdett dolgozni a *Nemzetközi Kiengesztelődési Szövetségben*. A hidegháború idején a vasfüggöny mindkét oldalán a megértésért és a kiengesztelődésért, illetve az újrafegyverkezés ellen lépett föl. Találkozokat szervezett a bécsi *Kommunista Világifjúsági Játékokon*, 1961-ben felszólalt Moszkvában a *Világifjúsági Fórumon*, és férjével együtt azért küzdött – sikerrel –, hogy a katolikus egyház foglaljon állást a háború mint a nemzetközi problémák megoldása ellen.

A *Nemzetközi Kiengesztelődési Szövetség* 1962-ben Latin-Amerikába küldte a házaspárt. Szemináriumokat szerveztek az erőszakmentességről, és együtt dolgoztak a későbbi Nobel-békedíjas *Adolfo Perez Esquivellel*. Vele együtt alapították meg a SERPAJ rövidítésű erőszakmentes népmozgalmat (*Szolgálat a békéért és az erőszakmentességért*). Ennek a hálózatnak a munkája egész Latin-Amerikában bátorította az embereket arra, hogy ellenálljanak a kínzásoknak és a diktatúrának.

Forradalmár-e? Megismétli a kérdést, mintha még egyszer el kellene gondolkodnia róla. Majd határozottan azt feleli: „Az erőszakmentesség erejére támaszkodó forradalmár vagyok. Arról van szó, hogy erőszak alkalmazása nélkül hozzunk létre változásokat, és legyőzzük azokat a dolgokat, amelyek az ember alapjogai ellen irányulnak. Ez csak akkor lehetséges, ha

az igazságosság, az igazság és a szeretet erejét állítjuk szembe velük.”

Szeretettel a kínzások és az elnyomás ellen, az földek igazságtalan elosztása és a pusztító nagyberuházások ellen? Hogyan? „Csakis azzal az alapmagatartással, hogy feltétel nélkül tiszteletben tartjuk az embereket, még ha ellenségnek tekintjük is őket”, mondja Goss-Mayr. Az első lépés mindig az, hogy az érintettekkel együtt végezzünk elemzéseket, s közben azt is meg kell kérdezni, mennyiben felelősek ők maguk is a helyzetért. „Például egy diktatúra csak addig állhat fenn, amíg az emberek engedelmeskednek, és rendelkezésére állnak.” Erre rákérdezni rendszerint nehézségeket okoz, de mégsem marad el a siker: „Nehéz helyzetekben az emberek alternatívákat keresnek.”

Azután sok oktatásra van szükség, és közösen kell megfontolni, hogyan lehetne megtörni az erőszak láncát, és begyakorolni az erőszakmentes elleanállás formáit. „A legfontosabb azonban az, hogy az emberek fölfedezzék maguknak az erőszakmentesség erejét.” Akkor kis csoportok, sőt egyének is messzeható változásokat indíthatnak el.

Saját felelősségük kérdése akkoriiban arra ösztönözte a Fülöp-szigeteken a Marcos-rendszer ellenfeleit, hogy minden megtakarításukat kivégyék azokból a bankokból, amelyek támogatták a diktatúrát, és semmilyen árut ne vásároljanak a diktatúrához közel álló cégektől. „Egyidejűleg nagy párbeszédkampányt folytattunk: az egyházakban, a bázisszervezetekben, a politika felelős tisztségviselőivel és a társadalom minden területén”, meséli Hildegard Goss-Mayr. A felek összekapcsolásában egy egyházi rádióadó, a *Radio Veritas* (Igazságrádió) segített.

Oktatás, stratégiák kidolgozása és sok beszélgetés: aki békés úton akar elérni tartós változásokat, annak hosszú távon kell gondolkodnia. Fontos, hogy kicsi és áttekinthető akciókkal kezdjünk, és ismételten elgondoljunk azon, készek vagyunk-e vállalni a lehetséges következményeket, hangsúlyozza Goss-Mayr. Így lépésről lépésre meg lehet teremteni a szolidaritást, és a társadalom egyre nagyobb köreit lehet bevonni.

Brazília, 1976. március 9. Hildegard Goss-Mayr Adolfo Perez Esquivellel és más küldötársaival együtt São Paulo repülőterén landol. Amikor átveszik a csomagjaikat, körülveszi őket a titkosrendőrség. Fejükre fekete csuklyát húznak, egy hírhedt kínzóközpontba viszik, és fenye-

getik őket. Elhatározzák, hogy közösen börtölnek. *Paolo Evaristo Arns* bíboros végül eléri, hogy szabadon engedjék őket.

„Kétségtelen, hogy nagyon nehéz helyzeteken mentem keresztül, és közben természetesen eljutottam a hátáimig”, mondja Goss-Mayr. Hogyan bírkózt meg ezekkel az élményekkel? „Úgy, hogy igyekeztem hátterbe szorítani magamat, és engedni, hogy belém áramoljon a jóság és az irgalom ereje, meditáció és csönd révén, olykor azonban más emberekkel folytatott beszélgetések segítségével.”

Az elért változások nem mindig tartósak. A Fülöp-szigetekre ma is jellemzőek a véres összetűzések, napirenden vannak a politikai gyilkosságok. Mi sikerült félre? „A diktatúra befejeződése fontos politikai lépés volt, de túl gyorsan jött, mivel nem végezték el az előzetes munkálatokat: alternatívákat is elő kell készíteni. Ezért nem sikerült földreformot végrehajtani vagy javítani a szegény lakosság helyzetén.” Goss-Mayr általánosságban is az erőszakmentes mozgalom gyengeségének tartja az alternatívák hiányos előkészítését. Ez az egyik oka annak, hogy újabb szövegekben nem csupán erőszakmentességről beszél, hanem „a jóság erejéről” is, ahogyan már Mahatma Gandhi és más aktivisták meg békekutatók is tették. „Nemcsak az erőszak visszautasításáról van szó, hanem arról is, hogy a jóság erejével valami újat építsünk föl”, hangsúlyozza. „Erőszakmentesség és a jóság ereje – e két fogalom összetartozik.”

Fegyverkereskedelem, atomfegyverekkel fenyegetés, pusztító nemzetközi gazdasági kapcsolatok, éghajlatváltozás: Tekintettel az efféle fenyegetésekre, hol adódik ma még lehetőség az ellenállásra? „Mindezek fontos munkaterületei az erőszakmentes mozgalomnak”, mondja Goss-Mayr. „Mindenekelőtt arra van szükség, hogy minden politikai, gazdasági és ideológiai határt meghaladva összefogjunk, és szolidárisak legyünk egymással.”

Saját felelősségének kérdése a hívő katolikus nő életstílusában is megmutatkozik. Bécs peremén él, egyszerű emeleti lakásban. A berendezés szerény. „Kezdetől fogva arra törekedtünk, hogy minimális bevételből éljünk meg”, mondja. „Ha látjuk, hogy az emberek nagy többsége szegénységben él, akkor számunkra magától értetődő az egyszerű életvitel.”

Mirjam Mahler